

MILJÖREDOVISNING 2019

Lunds kommun

Innehållsförteckning

Inledning	3
Sammanfattning	6
Prioriterade områden	9
Engagera flera	9
Hållbar konsumtion	11
Minskad kemikaliebelastning	16
Minsta möjliga klimatpåverkan	19
Klimatanpassning	23
Hållbar stadsutveckling	25
Biologisk mångfald och ekosystemtjänster	29
Friskt vatten och frisk luft.....	31
Miljöframsteg	34

Inledning

LundaEko II

LundaEko II, Lunds kommuns program för ekologiskt hållbar utveckling 2014–2020, är kommunens miljöprogram och det övergripande styrdokumentet i arbetet för att nå en ekologiskt hållbar utveckling.

LundaEko II antogs i maj 2014 och programmet innehåller åtta prioriterade områden och 39 delmål. De åtta prioriterade områdena är:

- Engagera flera
- Hållbar konsumtion
- Minskad kemikaliebelastning
- Minskad klimatpåverkan
- Klimatanpassning
- Hållbar stadsutveckling
- Biologisk mångfald och ekosystemtjänster
- Friskt vatten och frisk luft

Miljöredovisningen innehåller en bedömning av delmålen i LundaEko II, en analys av varje prioriterat område samt ett urval av miljöframsteg från det gångna året. I årets miljöredovisning har även enskilda program, planer och policyer – Avfallsplanen, Kostpolicyn, LundaKem, Grönprogram, och LundaMaTs– integrerats för att på ett tydligare sätt visa helheten i kommunens miljöarbete. Dessa är viktiga styrdokument för att uppnå mål och delmål i LundaEko II.

Under 2019 beslutade kommunstyrelsen att en revidering av LundaEko II ska påbörjas. Nytt program för ekologisk hållbar utveckling förväntas vara klart för beslut i slutet av 2020.

Miljöledningsarbetet i Lunds kommun är ett viktigt verktyg för att nå målen i LundaEko II. Genom miljöledningen säkerställs att kommunens förvaltningar och bolag implementerar lagstiftning och följer styrdokument samt att verksamhetsanpassade åtgärder genomförs. Under 2019 diplomerades fem förvaltningar och ett bolag (LKP AB) som klarat den externa revisionen av miljöledningssystemet.

Utvecklingsprojekt och samverkan allt viktigare

Lunds kommun har allt fler samverkansprojekt inom den egna organisationen och tillsammans med externa aktörer. Detta stödjer i hög utsträckning Lunds vision ”Lund skapar framtiden – med kunskap, innovation och öppenhet”. Det bidrar också till måluppfyllelse inom LundaEko II samt till att få ihop de tre dimensionerna (ekologisk, social och ekonomisk) av hållbar utveckling. Projekten bidrar till resurser och innovation och ger en inblick i andra städers verksamheter på nationell och internationell nivå samt bidrar till att stärka Lunds varumärke, både som en hållbar stad och som en attraktiv arbetsgivare. Dessutom har projekten bidragit till att andelen externa medel har ökat och som i slutändan gynnar medborgarna i Lund.

Bedömning av delmål

Engagera flera	2019	Trend
Bidra med kunskap och verktyg för hållbar utveckling		
Ökat samarbete och dialog kring hållbar utveckling		
Lärande för hållbar utveckling i grund- och förskolor		
Hållbar konsumtion	2019	Trend
Cirkulära flöden i resurssnåla och giftfria kretslopp		
Hållbarhetskrav i upphandlingar		
Krav på miljö- och hälsofarliga ämnen i upphandlingar		
Sociala och etiska krav i upphandlingar		
Ekologiska inköp		
Rättvisemärkta inköp		
Minskad avfallsmängd		
Ökad andel utsorterat avfall		
Minskad kemikaliebelastning	2019	Trend
Utsläpp, emissioner och urlakning av miljö- och hälsofarliga ämnen, inklusive mikroplaster		
Ingen kemikalieexponering av barn och unga		
Ekologiskt odlad jordbruksmark		
Spridning av avloppsslam på åkermarker		
Minsta möjliga klimatpåverkan	2019	Trend
Minskade direkta utsläpp med 80 procent till 2030		
Minskade indirekta utsläpp från konsumtion		
Fossilbränslefri kommunal organisation år 2020		
Minskad primärenergianvändning i kommunens lokaler		
Ökad produktion av förnybar el, värme och drivmedel		
Ökad biogasproduktion		
Avveckla kommunens placeringar i fossilbränslebolag		
Klimatanpassning	2019	Trend
Ta fram en kommunövergripande klimatanpassningsplan		
Integrering av klimatanpassning i processer och planer		

Teckenförklaring	
	<p>Kommer att klara målet</p> <p>Målet är uppnått/kommer att uppnås inom angiven tidsplan. Åtgärderna bedöms som tillräckliga. Indikatorer visar positivt resultat.</p>
	<p>Osäkert</p> <p>Det är möjligt att nå målet, men ytterligare åtgärder eller resurser krävs för att nå målet inom angiven tidsplan. Oförändrade resultat av indikatorer.</p>
	<p>Riskerar att ej klara målet</p> <p>Målet kommer troligtvis inte att uppnås inom angiven tidsplan. För få eller inga åtgärder. Negativa resultat av indikatorer.</p>
	<p>Går ej att bedöma</p> <p>Av en eller flera faktorer går målet inte att bedöma.</p>

Hållbar stadsutveckling	2019	Trend
Nya hållbara metoder och spjutspetsprojekt		
Främja kopplingar mellan stads- och landsbygdsområden		
Restriktiv exploatering av brukningsvärd jordbruksmark		
Förebygga hälsoskadligt buller		
Minska exponeringen för skadlig strålning		
Klimatsmart livsstil och vardag genom fysisk planering		
Biologisk mångfald och ekosystemtjänster	2019	Trend
Tillgodose behov av och rätt till gröna miljöer		
Skydda, sköta och utveckla ekosystemtjänster		
Verka för att öka antalet naturreservat eller motsvarande		
Grön infrastruktur och stärkt biologisk mångfald		
Etablering av täktverksamhet som hotar värdefull natur		
Friskt vatten och frisk luft	2019	Trend
God ekologisk och kemisk status i ytvatten		
God kemisk och kvantitativ status i grundvatten		
Långsiktigt skydd av yt- och grundvattenförekomster		
Partiklar, bensen, kvävedioxid och marknära ozon i luft		

Sammanfattning

Mänskligheten förbrukar jordens resurser i en allt snabbare takt och under 2019 anger World Economic Forum i sin globala rapport att miljöhoten dominerar bland de risker som världsekonomin står inför. De fem år som mätt högst global medeltemperatur sedan mätningarna inleddes i slutet av 1800-talet har alla inträffat sedan 2014, och 2019 var det näst varmaste året hittills. År 2019 har präglats av globala och lokala klimatprotester med Greta Thunberg och rörelsen Fridays For Future i spetsen. Protesterna visar att det finns ett stort medborgarengagemang, inte minst bland barn och ungdomar i Lunds kommun.

Priser och utmärkelser

De priser och utmärkelser som kommunen har mottagit under 2019 speglar kommunfullmäktiges ambition om att vara ett Grönt föredöme. 2019 hamnade Lund på en andraplats i tidningen Aktuell Hållbarhets ranking över Sveriges miljöbästa kommuner och för fjärde året i rad utsågs Lund till bäst på hållbara transporter i SHIFT (Trivektors årliga kommunranking). Under verksamhetsåret tilldelades Lunds kommun också tre förstaplaceringar vid Ekomatscentrums årliga diplomeringsceremoni.

När vi målen i LundaEko II?

Trots framgångar och ett aktivt arbete på kommunens förvaltningar och bolag behöver tempot öka för att uppnå miljömålen i LundaEko II. Av totalt 39 delmål visar bedömningen att:

- 10 mål kommer att klaras
- 19 mål är osäkert om de klaras
- 10 mål riskerar att inte klaras

Klimat och det klimatpolitiska rådet

I mars 2019 överlämnade Lunds kommuns klimatpolitiska råd, bestående av ledamöter från Lunds universitet och Sveriges lantbruksuniversitet, sin första utvärdering av kommunens klimatarbete. Rådet bedömer att arbetet för att nå LundaEko-målet om 50 procents minskning av växthusgaser till 2020 går enligt plan, men att delmålet om 80 procents minskning av växthusgaser till 2030 blir svårt att nå med nuvarande insatser. En av de största utmaningarna är att minska utsläppen av växthusgaser från transportsektorn.

Under året beviljades kommunen pengar från Viable Cities för projektet *Smart och klimatneutralt Lund 2030*. Inom projektet ska en färdplan tas fram i bred samverkan för hur Lund kan bli klimatneutralt till 2030. Under året har kommunorganisationen nått 98 procent fossilbränslefrihet, det har tagits fram en koldioxidbudget och ett globalt klimatnödläge har erkänts.

Hållbar konsumtion

Den indirekta miljöpåverkan som uppstår på grund av vår konsumtion behöver minska.

Redan i juli nåddes Earth Overshoot Day, den dag då jordens länder har förbrukat årets naturresurser och vi får låna resten från framtiden. En del i att minska påverkan från kommunens konsumtion är kravställande i upphandling. För att nå delmålen i LundaEko II som rör organisationens upphandlingar krävs att kommunen ställer miljökrav vid samtliga upphandlingar av produkter och tjänster samt att andelen upphandlingar där höga krav ställs ökar, vilket inte uppfylls helt idag. Inom upphandling och inköp av ekologiskt hållbara livsmedel ligger Lund i framkant. 2019 var 83 procent av andelen inköpta livsmedel ekologiska, varav den svekologiska andelen (svenskproducerade ekologiska livsmedel) var 55 procent.

2019 invigdes Fritidsbanken i Lund där invånare kan låna sport- och fritidsutrustning och Krafringen invigde det som ska bli världens största lågtempererade fjärrvärmenät på Brunnsög. Båda är exempel på åtgärder inom cirkulär ekonomi.

Giftfri miljö

Mycket av det arbete som genomförs inom kommunen för att uppnå en Giftfri miljö, sker inom ramen för Lunds kommuns kemikalieplan (LundaKem). Den sammanfattande slutsatsen av uppföljningen av LundaKem är att mycket arbete med planens åtgärder pågår men att mer insatser behövs inom upphandlingsområdet. Kommunen har under 2019 bland annat genomfört tillsyn på förskolor med fokus på kemikalier. I projektet når Lunds kommun också de privata aktörerna som driver förskolor. Informationsmaterial har tagits fram för förskola och skola, vilket ska stötta i vidare arbete. Trots ett aktivt arbete för en giftfri miljö finns det mycket kvar att göra. Uppföljning och miljöövervakning behöver utvecklas för att kunna mäta effekterna av insatser samt bedöma delmålen i LundaEko II. Lund är en jordbruksintensiv kommun och en väsentlig del av kemikalietrycket ligger i jordbruket. Den kommunala organisationen har inte egen rådighet över de jordbruk som ligger i kommunens geografiska område så en ökad samverkan behöver utvecklas.

Biologisk mångfald

Utan fungerande ekosystem och biologisk mångfald äventyras såväl matförsörjning som ekonomi. Skåne är det län i Sverige med flest rödlistade arter. Exploateringstrycket i Skåne och Lunds kommun är högt, vilket medför en hård konkurrens om marken. Det råder brist på grönbå infrastruktur där arter kan röra sig fritt i landskapet. Uppföljning och miljöövervakning behöver utvecklas inom området för att kunna mäta effekterna av insatser och bedöma delmål i LundaEko II.

Intresset för friluftsliv är högt i Lunds kommun och en strategi för friluftslivet inom kommuner håller på att tas fram. Andelen invånare i Lund som har närhet till en park har ökat med fyra procent sedan förra året. I dag har drygt 86 procent av invånarna i Lunds kommuns tätorter tillgång till en park som är minst en hektar stor inom ett avstånd på 300 meter.

Hållbar stadsutveckling

Under 2019 blev spårvägen klar och i december 2020 planeras trafikstart. Gång- och cykelbanor, körbanor, torgmiljöer och hållplatser har öppnats för allmänheten.

Byggtiden har påverkat människors resvanor och biltrafiken har minskat 13 procent jämfört med 2016.

Jordbruksmarken i kommunen är en av Sveriges bördigaste och bidrar till landets självförsörjning av livsmedel. I Lunds översiktsplan samt i Utbyggnads- och boendestrategin är det tydligt att nya bostäder i första hand ska tillgodoses genom förtätning av ytor som redan tagits i anspråk. Trots detta har 26 hektar av den bördigaste åkermarken, klass 8-10, exploaterats de senaste fem åren och det bedöms finnas en risk att delmålet i LundaEko II inte uppnås.

Vatten

Lunds kommun står inför stora utmaningar i olika vattenfrågor. Enligt EU:s ramdirektiv för vatten ska alla ytvatten (sjöar och vattendrag) uppnå god kemisk och ekologisk status och grundvattenförekomsterna ska uppnå god kemisk och kvantitativ status till år 2027. Idag uppnår inga ytvatten i Lunds kommun god ekologisk eller kemisk status och LundaEko's delmål kommer inte att nås. Kommunens grundvatten uppnår inte heller god kemisk status och vid provtagning har höga halter av miljöskadliga ämnen hittats.

Under året har både vattenråden Höje å- och Kävlingeåns vattenråd fått stor utdelning från ansökningar om statliga medel för natur- och vattenvård. Detta säkrar ett fortsatt högt tempo i åtgärdsarbetet framöver.

Prioriterade områden

Engagera flera

Mål: Att motivera alla som bor och verkar i Lunds kommun att agera för en hållbar utveckling.

För att nå målen i LundaEko II behöver alla som bor och verkar i kommunen engagera sig och agera för en hållbar utveckling. För att engagera flera arbetar Lunds kommun med informations- och kunskapsspridning, utbildning, dialog, samverkan samt med olika åtgärder i syfte att påverka attityder och beteenden.

Informations- och kunskapsspridning sker löpande. Under 2019 kan nämnas exempel som naturum Skrylles nära 5 000 deltagare på programlagda aktiviteter, återkommande hållbarhetsföreläsningar på stadsbiblioteket och utbildning av och träffar med kommunorganisationens interna miljöombud. Andra exempel är kommunens energi- och klimatrådgivning och löpande uppdateringar på Instagram och Facebook via kontona Hållbara Lund.

Utvecklingsprojekt och samverkan

Det genomförs många insatser och projekt där Lunds kommun samarbetar nära företag och organisationer. *Klimatneutrala Lund*, *Rest till Bäst*, *Fairtrade City*, ett nytt odlingsområde på Södra Råbylund och *Hållbar avkastning på investeringar* är exempel. Även universitet är en viktig samarbetspartner. Klimatpolitiska rådet, Climathon, Hållbarhetsveckan och flera av satsningarna som nämns ovan är exempel på detta.

För att utveckla samarbete och dialog med kommunens medborgare är bland annat merparten av programmen under Hållbarhetsveckan öppna och alla har en möjlighet att vara med och genomföra egna arrangemang. Hållbar mobilitet, rekreation och natur har diskuterats i dialogarbete med fördjupning av översiktsplaner och genom konferensen "konsten att odla som skogen" som hölls för medborgare.

Under sommaren genomförde ungdomspraktikanter en undersökning som riktade sig till unga medborgare om kommunens arbete med LundaEko II. Enligt undersökningen är Lunds unga mycket intresserade av miljö- och klimatfrågor och vill bidra till en hållbar utveckling, men handlar inte alltid därefter. Här finns en diskrepans som innebär både en utmaning och en möjlighet för kommunen.

Lärande för hållbar utveckling

Att engagera barn och ungdomar är prioriterat i Lunds kommun. Lunds skolförvaltningar arbetar kontinuerligt med hållbarhetsfrågor genom läroplanen samt genom arbetet med *Grön Flagg* och *Skola för hållbar utveckling*. Inom barn- och skolnämnden är andelen grundskolor och förskolor med utmärkelser för lärande för hållbar utveckling 80 procent år 2019. Dock har betydligt fler påbörjat arbetet eller är nära certifiering. Då målet är 100 procent certifierade grundskolor och förskolor till år 2020 är emellertid bedömningen att det är osäkert om delmålet nås. Naturskolan är ett viktigt resurs- och utvecklingsteam för alla skolor och förskolor i Lunds kommun. Den

har bidragit med stöd för bland annat lärande för hållbar utveckling, gröna skolgårdar, skola för grön flagg samt startat ett kommunalt nätverk för mat, måltider, matsvinn och odling.

I syfte att kunna anta de stora utmaningar som samhället står inför behöver barn och elever få den handlingskraft och framtidstro som krävs. Att arbeta med lärande för en hållbar utveckling i skolan är ett sätt att ge dem sådana verktyg. Detta arbete behöver fortsätta och miljömålen hållas synliga och levande från förskola till gymnasium.

Det sker således en mängd relevanta aktiviteter för att engagera flera både inom och utanför organisationen. Det som är viktigt framöver är att skapa ytterligare synergieffekter i arbetet med att engagera flera för att nå ekologisk hållbar utveckling, särskilt för de delar där Lunds kommun inte har egen rådighet.

Mål och resultat

Delmål LundaEko II	Bedömning
1.1 Lunds kommun ska, utifrån samtliga prioriterade områden i LundaEko II, bidra med kunskap, information, goda exempel och verktyg för att göra det enkelt att välja hållbara alternativ.	 Kommer att klara målet
1.2 Lunds kommun ska, utifrån samtliga prioriterade områden i LundaEko II, öka kunskapen samt utveckla samarbetet och dialogen kring hållbar utveckling inom organisationen samt med företag, universitet, organisationer och medborgare.	 Kommer att klara målet
1.3 Andelen grundskolor och förskolor med utmärkelser för lärande för hållbar utveckling ska öka till 100 procent 2020.	 Osäkert

Hållbar konsumtion

Mål: Alla som bor och verkar i Lunds kommun ska bidra till en mer hållbar konsumtion.

Mänskligheten förbrukar jordens resurser i allt snabbare takt. World Economic Forum anger i sin rapport för 2019 att miljöhoten dominerar bland de globala riskerna som världsekonomin står inför. Som nämnts nåddes Earth Overshoot Day redan i juli. En viktig del i hållbar konsumtion och produktion är en omställning till cirkulär ekonomi, vilket Lunds kommun strävar efter genom en rad insatser och projekt.

Utvecklingsprojekt och samverkan

Rest till bäst är ett projekt som Lunds kommun driver i samverkan med tretton andra parter där restprodukter som råvara för biokolproduktion testas. Kommunen har under året använt biokol vid anläggning av en ny fotbollsplan på Linero för att testa om gräsplanen kan förbättras så att den går att använda under en större del av året.

2019 invigdes Fritidsbanken i Lund där kommuninvånare kan låna sport- och fritidsutrustning kostnadsfritt. Åtgärden kan kopplas till både social och ekologisk hållbarhet som underlättar för fler invånare att få tillgång till utrustning för att utöva idrott, samtidigt som det sparar på naturresurser att låna istället för att köpa nytt.

Under året genomfördes arbete inom projektet *Bygg- och anläggningssektorns klimatpåverkan ur ett konsumtionsperspektiv*. Projektet har bland annat kommit fram till att det saknas incitament för att demontera och återbruka eftersom det kostar mindre att slänga och köpa nytt.

Ett område där kommunens egen organisation konsumerar stora volymer är inom IT. Under 2018 tecknades ett nytt avtal med ett företag, som innebär att kommunen säljer tillbaka uttjänt IT-utrustning till dem, som sedan ger de återtagna produkterna ett andra liv eller skickar dem till materialåtervinning. 2019 års uppföljning av avtalet visar att cirka 2 300 datorer och 670 surfplattor återvanns, vilket resulterade i att kommunen har fått tillbaka 592 022 kronor till återinvestering. Dessutom innebär det en klimatbesparing på 411 912 kg koldioxidekvivalenter.

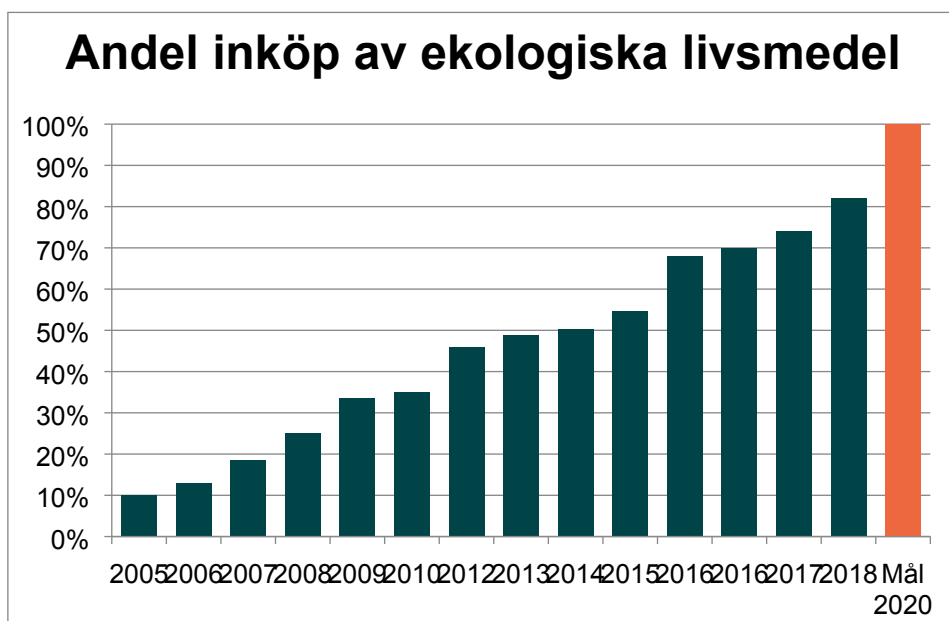
Projektet *FUTURE* har bidragit till att öppna ytterligare en FixaTill-återbruksverkstad på Norra Fäladen, den första öppnades redan år 2017 på Linero centrum. Satsningen ger medborgare möjlighet att förlänga livslängden på saker genom att laga eller reparera. Här finns tillgång till träverkstad, symaskiner samt måleriavdelning och samnyttjandet bidrar till en form av delningsekonomi. Lunds kommun anställde en avfallscoach under 2019 som bland annat har påbörjat arbetet med att upprätta en intern, kommunal bytesplattform avseende möbler.

Ett exempel där Lunds kommun arbetar i samverkan med andra kommuner och aktörer kring cirkulär ekonomi-industriell symbios (då en aktörs avfall blir en annan aktörs resurs) är inom det EU-finansierade projektet *COOL DH*. I september 2019 invigde Kraftringen det som ska bli världens största lågtempererade fjärrvärmenät på Brunshög där restvärme från forskningsanläggningarna ESS och Max IV används för att värma byggnader på Brunshög.

Upphandling och inköp

För att nå delmålen som rör kommunens upphandlingar krävs att kommunen ställer miljökrav vid samtliga upphandlingar av produkter och tjänster, vilket inte fullt ut görs idag. Dessutom ska andelen upphandlingar där krav ställs utöver basnivån kontinuerligt öka. Risken bedöms som stor att delmålen inte nås med nuvarande resurser.

Livsmedel är ett av de mest miljöbelastande produktområdena både för den kommunala organisationen och för medborgare. Lunds kommun arbetar holistiskt med mat och måltidsfrågor inom ramen för kommunens kostpolicy och hållbar mat i Lund och har nått stora framgångar. 2019 uppgick den ekologiska andelen till 83,4 procent varav 55 procent var, det vill säga svekologiska svenskproducerade ekologiska livsmedel (*se figur nedan*).

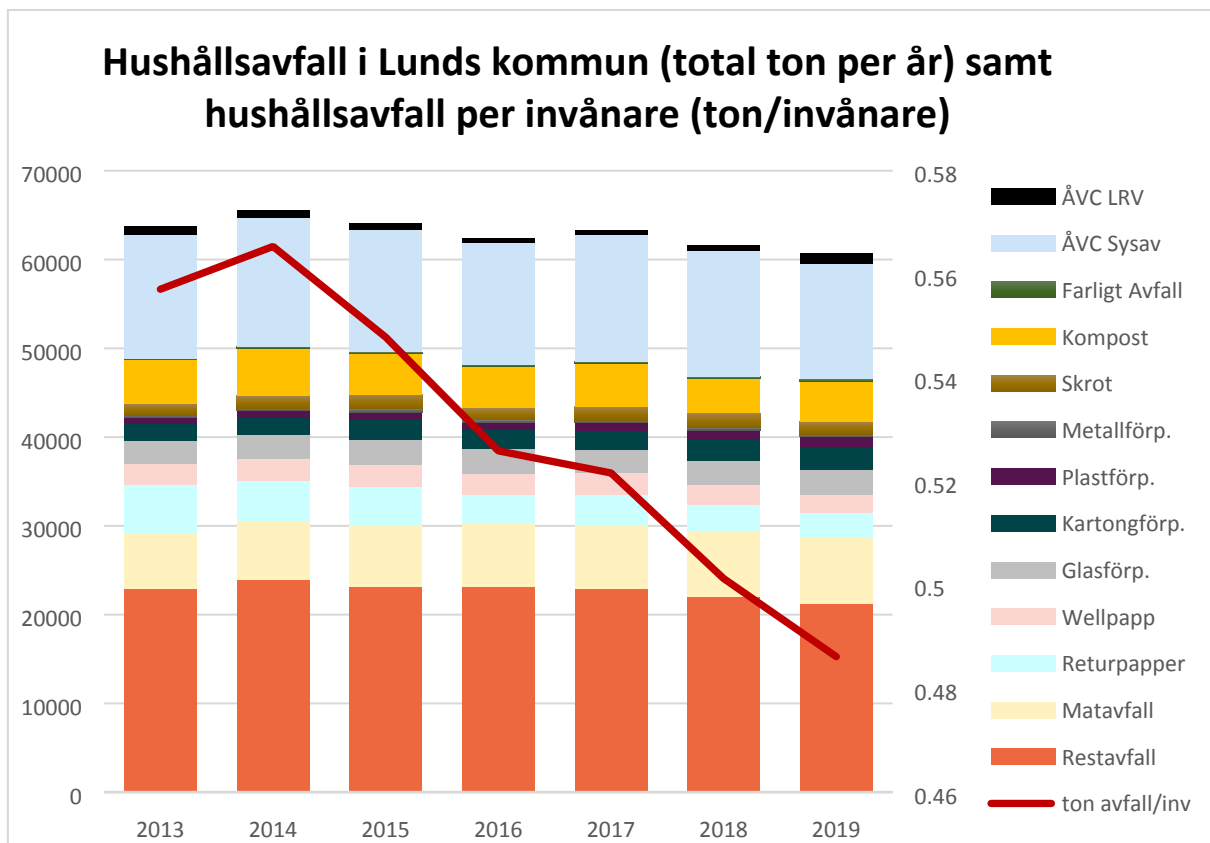
Figur 1. Andelen inköp av ekologiska livsmedel mellan 2005 och 2019.

I december 2019 beslutade kommunfullmäktige att stryka delmålet om 100 procent ekologiska livsmedel. Ett skäl till beslutet är att det bedöms kostsamt att ställa om de sista procenten av livsmedelsinköpen till ekologiskt.

Avfall

Trots en positiv trend av minskat avfall (se figur) riskerar delmålet om två procents minskning av avfallet per år att inte nås. År 2013 uppgick den totala mängden avfall till 63 689 ton och år 2019 uppgick det till 60 736 ton, vilket innebär en minskning på totalt fem procent under tidsperioden. För att nå delmålet krävs ökade resurser, ökade samhällsinsatser och ökad samverkan på alla samhällsnivåer.

Delmålet om att öka andelen utsorterat avfall ur restavfallet till 65 procent år 2020 kommer troligtvis inte att uppnås. De senaste fem åren har plockanalyser visat att endast cirka 30 procent varit restavfall. En stor del av restavfallet består fortfarande av tidningar och förpackningar.

Figur 2. Staplarna visar de totala hushållsavfallen i Lunds kommun fördelad på olika fraktioner (total ton per år) (observera att fraktionen elektronik inte finns med på grund av osäkerhet i data). Linjen i diagrammet visar hushållsavfallen i ton per invånare mellan år 2013 och 2019.

Mål och resultat

Delmål LundaEko II	Bedömning
2.1 Lunds kommun ska verka för cirkulära flöden i slutna resurssnåla och giffria kretslopp.	● Kommer att klara målet
2.2 Vid alla Lunds kommuns upphandlingar av varor, produkter och tjänster ska det finnas hållbarhetskrav lägst enligt upphandlingsmyndighetens basriterier eller motsvarande. Andelen upphandlingar där krav ställs, utöver basnivån, ska kontinuerligt öka.	■ Riskerar att ej klara målet
2.3 Varor, produkter och tjänster som upphandlas och köps av kommunen ska innehålla, eller ge upphov till, så lite som möjligt av miljö- och hälsofarliga ämnen, exempelvis mikroplaster.	■ Riskerar att ej klara målet
2.4 Vid alla Lunds kommuns upphandlingar där det föreligger risk för brott mot grundläggande arbetsvillkor och mänskliga rättigheter i leverantörskedjan ska sociala och etiska krav ställas och följas upp.	◆ Osäkert
2.5 År 2020 ska 100 procent av inköpskostnaden för livsmedel gälla ekologisk mat. Målet borttaget efter beslut av kommunfullmäktige.	■ Riskerar att ej klara målet
2.6 Lunds kommun ska kontinuerligt öka andelen upphandlade och inköpta produkter som är etiskt/rättvisemärkta.	◆ Osäkert
2.7 År 2020 har den totala mängden avfall minskat genom årlig minskning med 2 procent sedan 2013.	◆ Osäkert
2.8 Andelen utsorterat avfall ur restavfallet ska öka till 65 procent 2020.	■ Riskerar att ej klara målet

Avfallsplan 2016-2020

Avfallsplanen är ett av Lunds kommuns styrdokument för miljöarbetet. Mängden avfall per invånare och år har minskat till 490 kilo jämfört med 500 kilo 2018 (se figur 2).

Mängden elektronikavfall minskar kontinuerligt. Samtidigt kan det konstateras att flertalet elektroniska produkter är avsevärt lättare idag än för 6 år sedan. En så kallad tjock-TV på 32 tum väger cirka 40 kilo medan en LED-TV väger cirka 4,5 kilo.

Det är svårt att bedöma den totala mängden textilavfall då det inte finns en huvudman utsedd för detta. De plockanalyser som har genomförts på villor och flerfamiljshus visar att det finns mellan 1,5–3 procent textil kvar i restavfallet.

Målet i avfallsplanen om att 58 procent av matavfallet ska vara utsorterat ur Lundabornas restavfall är uppfyllt med råge och de 63 procent som är målet 2020 bedöms kunna nås. 2019 var 64 procent av matavfallet utsorterat.

De kundundersökningar som genomförts gällande Lunds renhållningsverk visar ett högt förtroende för hur avfallshanteringen sköts.

En nollmätning av nedskräpning på torg och park gjordes under 2016. En uppföljande mätning är ännu inte gjord och därav bedöms målet som "går ej att bedöma".

Sedan slutet av 2016 har Lunds renhållningsverk kört fossilbränslefritt och målet bedöms som uppfyllt. Under 2019 har ett tungt fordon konverterats till ett elfordon och tre mindre elfordon har införskaffats till verksamheten.

Avfallsplanens mål och resultat

Mål från avfallsplanen	Bedömning
År 2020 är den totala mängden textilavfall i restavfallet halverad jämfört med år 2015	Går ej att bedöma
År 2018 är 58 % av matavfallet utsorterat och behandlat biologiskt så att växtnäring och energi tagits tillvara, år 2020 är nivån 63 %.	Kommer att klara målet
År 2020 är mängden förpackningar och tidningar i restavfallet halverad för respektive material jämfört med år 2015	Riskerar att ej klara målet
År 2020 är nedskräpningen mindre än år 2016	Går ej att bedöma
År 2020 är mängden farligt avfall i restavfallet noll	Kommer att klara målet
År 2020 är våra intressenters förtroende för hela avfallskedjan större än år 2016.	Osäkert
År 2020 är avfallstransporterna fossilbränslefria	Kommer att klara målet

Hållbara måltider i Lunds kommun

Under 2019 verkade samtliga måltidsverksamheter inom ramen för Kostpolicy för Lunds kommun, LundaEko II samt befintliga livsmedelsavtal. Tillsammans bildar det ett ramverk för Hållbara måltider i Lunds kommun.

Mat och måltider som serveras i kommunen ska bidra till god folkhälsa, fungera som en källa till glädje och välbefinnande samt vara en kulturbärare. Maten ska bestå av råvaror och produkter som producerats på ett sätt som inte äventyrar matförsörjningen för kommande generationer. Det innebär att de ska vara producerade klimatsmart, gynna den biologiska mångfalden och tas fram utan kemiska bekämpningsmedel och handelsgödsel, under goda arbetsförhållanden.

Genom ett långsiktigt, strategiskt arbete ligger Lunds kommun i framkant i Sverige avseende hållbara livsmedelsinköp. Under hösten 2019 påbörjades en ny livsmedelsupphandling där Lund samverkar med flera kommuner.

Öka andelen ekologiska livsmedelsinköp

Att välja miljöcertifierade alternativ vid inköp bidrar till att minska konsumtionens negativa miljöpåverkan. Lunds kommun har flera år varit bäst i Sverige på att köpa in ekologisk mat. 2019 var andelen ekologiska livsmedel i kommunen 83,4 procent (se figur 1) och den svenskproducerade ekologiska andelen uppgick till 55 procent. Under 2019 tilldelades Lund tre förstaplaceringar vid Ekomatscentrums årliga diplomeringsceremoni: bästa ekomatskommun med högst andel ekologiska livsmedel, bästa svekologiska kommun med störst andel svenskproducerat ekologiska livsmedel och ekobrödspriset med störst andel ekologiskt bröd.

Genom att delta i olika nätverk och samarbeta med upphandlade leverantörer har kommunen medverkat till att utveckla och utöka det ekologiska sortimentet.

Minimera matsvinn

Arbetet med att minimera matsvinn innefattar att ta reda på hur mycket mat som kastas, identifiera bakomliggande orsaker, synliggöra resultatet samt ta fram åtgärdsplaner. Sedan 2012 utförs regelbundna mätningar av matsvinnet hos servicenämndens kök. Den senaste mätningen från hösten 2019 visar att svinnet i genomsnitt ligger på 15 procent. Målsättningen för 2020 är maximalt 10 procent fördelat jämt mellan tallrikssvinn och serveringssvinn.

Råvaror i säsong

Lunds kommun arbetar aktivt för att köpa in råvaror efter säsong. Dels för att det innebär en bättre råvarutillgång, godare smak, högre kvalitet och bättre pris, men till stor del även för att det är ett sätt att arbeta för hållbara måltider i kommunen. I syfte att hjälpa verksamheterna att använda råvaror i säsong uppdateras det kontinuerligt en eko-prislista som utlyser vilka råvaror som är aktuella.

Utöka utbudet av goda vegetariska rätter och öka intaget av baljväxter, grönsaker, frukt och spannmål

Maträtterna inom kommunen utvecklas ständigt och klimatanpassas genom att animaliska livsmedel byts ut till andra mer hållbara alternativ. Utmaningen är att få matgästerna att våga pröva något nytt. Inspirations-workshops genomförs kontinuerligt i syfte att ta fram nya maträtter, vegetariska rätter, utbilda medarbetare samt skapa salladsbufféer som främjar intaget av hållbara produkter, både för hälsa och för miljö.

Minskad kemikaliebelastning

Mål: Värna Lundabornas hälsa och miljön genom att minimera exponeringen för miljö- och hälsofarliga ämnen.

Enligt det nationella miljömålet Giftfri miljö ska förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Länsstyrelsen Skåne bedömer att målet inte kommer att nås och att infriandet av en Giftfri miljö kräver internationella och nationella överenskommelser, innovationer samt ett ambitiöst miljöarbete från alla aktörer i konsumtionskedjan. De viktigaste åtgärderna för att nå målet är att reducera utsläpp från industrier, implementera integrerat växtskydd, öka antalet vattenskyddsområden med tillräckliga skyddsföreskrifter, minska slamspridningen, öka arealen ekologiskt odlad mark och efterbehandla fler förorenade områden. Den generella kunskapen om miljö- och hälsofarliga ämnen bedöms fortfarande vara för låg.

Mycket av det arbete som genomförs i Lunds kommun organisation för att minska miljö- och hälsoskadliga ämnen sker inom ramen för Lunds kommuns kemikalieplan (LundaKem). Planen har fokus på barn och ungdomar. För att nå delmålet om att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ska förekomma i verksamheter som rör barn och unga krävs mycket stora insatser. Trots ett aktivt arbete inom LundaKem på förskolor och skolor så finns det mycket kvar att göra. I dagsläget är det svårt att bedöma om vidtagna åtgärder har gett tillräcklig effekt. Uppföljning och miljöövervakning behöver förbättras och insatserna öka på alla samhällsnivåer för att uppnå delmålen i LundaEko II.

Lund är jordbruksintensivt

Länsstyrelsen anger i sin bedömning att Skåne är ett jordbruksintensivt län och en väsentlig del av kemikalietrycket ligger inom jordbruket. Detta gäller också Lunds kommun. Den kommunala organisationen har inte rådighet över de jordbruk som ligger inom kommunens geografiska område och en ökad samverkan behöver utvecklas. Den ekologiska odlingen i kommunen visar en svag positiv trend från 13,2 procent år 2014, till 15,4 procent år 2018. Målvärdet som Sveriges regering har satt till 2030 är att 30 procent av jordbruksmarken ska odlas ekologiskt i Sverige. Snittet i landet är nu 22 procent. Den ekologiska andelen på Lunds kommuns egenägda mark motsvarar 3 procent, eller 25 hektar, vilket är en ökning från år 2017 då det var 1 procent. Anledningen till den låga andelen ekologiskt odlad kommunägd jordbruksmark är att

den ägs i syfte att kunna exploateras, och därmed vill inte kommunen skriva långa arrendeavtal. Detta ger i sin tur inte jordbrukare incitament att ställa om till ekologisk produktion då det tar flera år. Samtidigt som det finns flera svårigheter med att ställa om den kommunägda marken till ekologisk odling så är den till stor del stadsnära, vilket utgör en större risk för att fler personer utsätts för bekämpningsmedelsrester.

Enlig en analys från 2018 sprids inget slam på kommunens egna åkermarker. Spridningen på övrig jordbruksmark i kommunen är förmodligen liten då Svenska Kvarnföreningen tagit ett policybeslut att inte köpa in spannmål från mark gödslad med slam och det odlas främst spannmål med kvarnkvalitet i Lunds kommun.

Mål och resultat

Delmål LundaEko II	Bedömning
3.1 Utsläpp såsom emissioner och urlakning av miljö- och hälsofarliga ämnen, inklusive mikroplaster, från byggnader och anläggningar i Lunds kommun ska minska.	Osäkert
3.2 Det ska inte förekomma miljö- och hälsofarliga ämnen i Lunds kommuns verksamheter som rör barn och unga.	Riskerar att ej klara målet
3.3 Öka andelen ekologiskt odlad jordbruksmark i Lunds kommun.	Osäkert
3.4 Avloppsslam från reningsverk ska inte spridas på kommunens egna åkermarker och kommunen ska verka för att avloppsrenings slam inte sprids på åkermark i kommunen.	Osäkert

Lunds kemikalieplan – LundaKem

LundaKem är en av Lunds kommuns styrdokument för miljöarbetet och antogs i kommunfullmäktige hösten 2018. Nedan redovisas den första uppföljningen av LundaKem indelat i områdena: 1. Bygg, underhåll och anläggning, 2. Förskola, skola och fritidsverksamheter, 3. Upphandling och 4. Information.

Område 1: Bygg, underhåll och anläggningar

De flesta åtgärderna inom området är påbörjade och det bedöms som att ett aktivt arbete pågår.

Inventering av kemikalielistor är en av åtgärderna i LundaKem. Uppföljningen visar att åtgärden pågår på bred front. Kemikaliekrav inom bygg är en annan viktig åtgärd som är påbörjad. Även ogräsbekämpning och skadedjursbekämpning sker i enlighet med LundaKem. Undantagsvis används kemisk bekämpning för att hantera invasiva arter. Lunds kommun undviker också tryckimpregnerat trä i utomhusmiljöer.

Nationellt och regionalt medverkar Lunds kommun i olika nätverk kring mikroplaster från konstgräsplaner samt lekytor med gummi och konstgräs. Samverkan inom kommunen sker kring gummiunderlag och en handlingsplan för konstgräsplanerna i kommunen har arbetats fram. En av de åtgärder som inte har påbörjats i är utbyte av PVC-golv i kommunens verksamheter som rör barn och unga.

Område 2: Förskola, skola och fritidsverksamheter

Alla åtgärder inom området pågår enligt uppföljningen och det bedöms att ett aktivt arbete är igång på bred front.

Kemikaliesmarta städrutiner är en viktig åtgärd för att minska kemikalier i inomhusmiljön. Servicenämnden anger att de har en gemensam städrutin, medan barn- och skolnämnden uppger att arbetet pågår. Detta förklaras av att inte alla skolor och förskolor använder städtjänst från servicenämnden utan kan köpa städning av privata aktörer. Utrensning av produkter som riskerar innehålla miljö- och hälsosofarliga ämnen har genomförts på 75 procent av kommunens förskolor.

För att öka kunskapen om kemikalieproblematiken i varor och produkter har olika utbildningar riktat mot kommuninterna miljösamordnare, miljöombud och inköpsansvariga genomförts under 2019.

Område 3: Upphandling

Enligt uppföljningen har några åtgärder påbörjats under året men området bedöms kunna utvecklas ytterligare och mer resurser behöver sättas in. Under 2019 har en upphandling av leksaker genomförts. I samband med denna upphandling har tjänstepersoner från miljönämnden bidragit med spetskunskap för att kunna ställa högre kemikaliekraav.

Område 4: Information

Alla åtgärder inom området pågår enligt uppföljningen och det bedöms att ett aktivt arbete är igång.

Kommunen har under året gjort tillsyn på förskolor med fokus på kemikalier. I projektet når Lunds kommun också de privata aktörerna som driver förskolor.

Informationsmaterial har tagits fram för förskola och skola, vilket ska stötta i utrensning och vidare arbete. Olika insatser har genomförts under 2019 för att sprida kunskap om LundaKem och en kommunintern nätverksgrupp för LundaKem har startat.

Slutsats

Den sammanfattande slutsatsen av uppföljningen är att mycket arbete med LundaKem och dess åtgärder pågår inom kommunen men att mer insatser behövs inom upphandlingsområdet. Ett övergripande samarbete över förvaltningsgränserna behövs för att få ett effektivt arbete framöver.

Minsta möjliga klimatpåverkan

Mål: Utsläppen av växthusgaser i Lunds kommun ska minska med minst 50 procent till 2020 jämfört med 1990 och vara nära noll 2050.

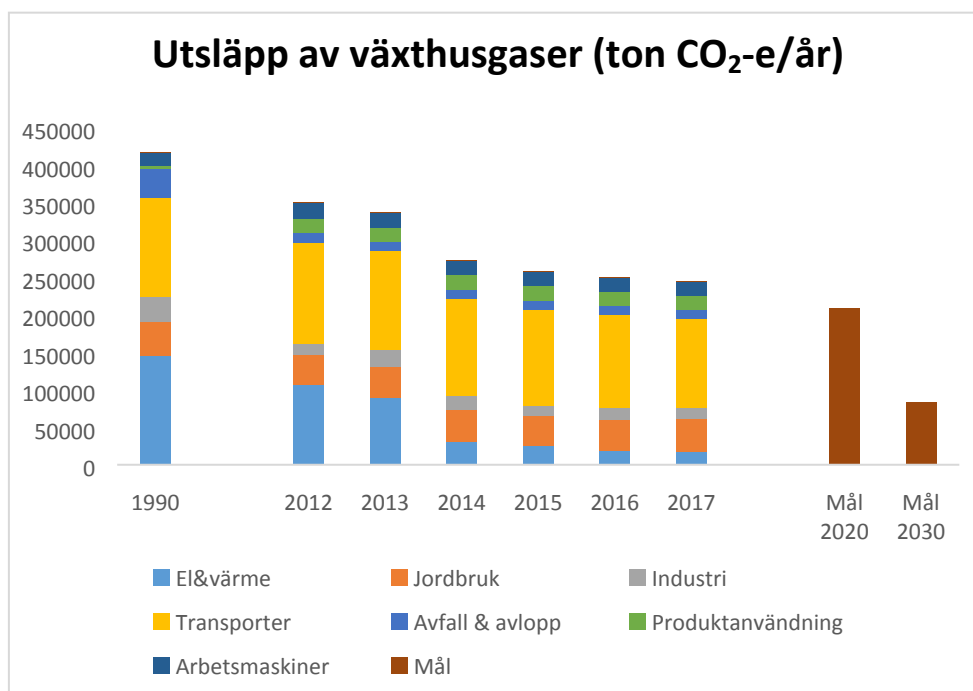

På internationell nivå är utsläppstrenderna inte i närheten av vad som behövs för att hålla den globala uppvärmningen väl under två grader jämfört med förindustriell tid. De fem år som mätt högst global medeltemperatur sedan mätningarna inleddes i slutet av 1800-talet har alla inträffat sedan 2014. 2019 var det näst varmaste året hittills. År 2019 har präglats av globala och lokala klimatprotester med Greta Thunberg och rörelsen Fridays For Future i spetsen. Protesterna visar att det finns ett stort medborgarengagemang, inte minst bland barn och ungdomar i Lunds kommun.

Länsstyrelsen Skåne ansluter till den nationella bedömningen att målet om begränsad klimatpåverkan har en negativ trend och inte kommer att nås. På regional nivå har utsläppen av växthusgaser dock minskat med en tredjedel mellan 1990 och 2016, främst till följd av minskad användning av fossila bränslen för energiförsörjningen.

Utsläpp av växthusgaser och klimatpolitiska rådets rapport

I Lunds kommun går trenden åt rätt håll. Utsläppen har minskat med mer än 40 procent mellan 1990 och 2017 (se figur 3) och den viktigaste förklaringen är en omställning från fossila bränslen för el- och värmeproduktion. Däremot går minskningen av utsläppen från transporter för långsamt för att nå de långsiktiga målen. Bedömningen av målet försvåras av osäkerhet i statistiken om hur stora utsläppen var under basåret 1990.

Figur 3. Utsläpp av växthusgaser i Lunds kommun. Sektorn Jordbruk består av utsläpp från tamdjurs matsmältning, användning av konstgödsel och liknande. Bränsle till jordbruksmaskiner redovisas under arbetsmaskiner. I sektorn Produktanvändning ingår lösningsmedel, köldmedier med mera. Utsläpp från konsumtionsvaror som datorer, kläder och liknande som uppstår utanför kommunens gränser redovisas inte i

denna sammanställning av territoriella utsläpp. Notera att datakvaliteten för basåret 1990 har brister, vilket innebär att den procentuella minskningen av utsläpp till 2017 bedöms kunna vara ungefär fem procentenheter högre eller lägre än vad som framgår av figuren.

En utmaning är att Lunds kommun har bristande rådighet över utsläppen från transportsektorn och jordbrukssektorn. Jordbrukets utsläpp förväntas inte minska med 80 procent till 2030. Detta behöver kompenseras till exempel genom att utsläppen från el och uppvärmning går mot noll, vilket är fullt möjligt med planerade åtgärder.

Under våren 2019 överlämnade som nämnts Lunds kommuns klimatpolitiska råd sin första rapport om kommunens klimatarbete. Rådets bedömning under 2019 är att betydande framsteg gjorts inom de områden där kommunen har direkt rådighet, till exempel i arbetet för en fossilbränslefri kommunorganisation. Rådet anger dock att kommunen med nuvarande insatser inte kommer att nå etappmålet, 80 procents minskning till 2030. Rekommendationen är bland annat att kommunen behöver intensifiera sin samverkan med andra samhällsaktörer för att de långsiktiga målen ska nås.

Fossilbränslefri organisation

Lunds kommun och nio andra skånska kommuner har under flera år samarbetat för att nå fossilbränslefrihet i ett projekt som leds av Länsstyrelsen Skåne och Kommunförbundet Skåne. Målet om fossilbränslefrihet grundar sig i en utmaning från Klimatsamverkan Skåne och innebär att även Krafringen, LKF och Region Skåne verkar för att nå målet, vilket förbättrar Lunds förutsättningar. Den senaste uppföljningen visar att Lunds kommun år 2019 använde 100 procent förnybar el, 100 procent förnybar värme, 47 procent förnybara tjänsteresor och 94 procent förnybara drivmedel räknat i kWh. Eftersom energianvändningen i kommunens byggnader utgör en mycket större andel av totalen än transportererna var den sammanvägda fossilbränslefriheten 98 procent år 2019.

Kommunen har arbetat enligt den handlingsplan som bedöms kunna leda till att organisationen blir 99 procent fossilbränslefri. Främst är det resor med egen bil i tjänsten och flygresor som är svåra att få fossilbränslefria och mellan 2018 – 2019 ökade flygresandet. Enligt utmaningen kan kommunerna som sista alternativ klimatkompensera/klimatväxla, om de inte lyckas bli helt fossilbränslefria. 2016 infördes en koldioxidavgift för transporter och en klimatfond i Lund vilket innebär att Lunds kommun kan klimatväxla för den lilla mängd fossilbränsle som bedöms finnas kvar 2020. Under 2019 beviljades 11 projekt en total summa av 462 400 kronor från klimatfonden för bland annat cykelfrämjande, cirkulär ekonomi och klimatsmart mat.

Ny energiplan

Berörda förvaltningar och bolag i Lunds kommun har under året arbetat fram en energiplan vilken antogs av kommunfullmäktige i januari 2020. Energiplanen innehåller åtgärder som kommer att ha stor betydelse för kommunens förmåga att nå målet att minska utsläppen av växthusgaser med 80 procent till 2030. Planen hanterar också frågan om en trygg och säker energiförsörjning.

Konsumtionens klimatpåverkan

För att nå delmålet om att utsläppen som uppstår vid produktion av varor och tjänster ska minska, har fokus under året varit att hitta metoder för att följa upp klimatpåverkan från den kommunala konsumtionen. I nuläget finns tillförlitlig data för enskilda produktgrupper, såsom livsmedel, el, uppvärmning och transporter. Men för de flesta områden saknas detaljerad kunskap om både vilka varor och tjänster kommunen köper och vilken klimatpåverkan de har. För de områden där statistiken är tillförlitlig har utsläppen tydligt minskat, även om de ligger ganska konstant för livsmedel.

Utvecklingsprojekt och samverkan

Under året beviljades kommunen pengar från Viable Cities för projektet *Smart och klimatneutralt Lund 2030*. Inom projektet ska en färdplan tas fram i bred samverkan för hur Lund kan bli klimatneutralt till 2030.

Lund fortsätter också med det regionala samarbetet för att nå fossilbränslefrihet i det nya projektet *Fossilbränslefria kommuner 2.0*, med beviljade medel från Tillväxtverket.

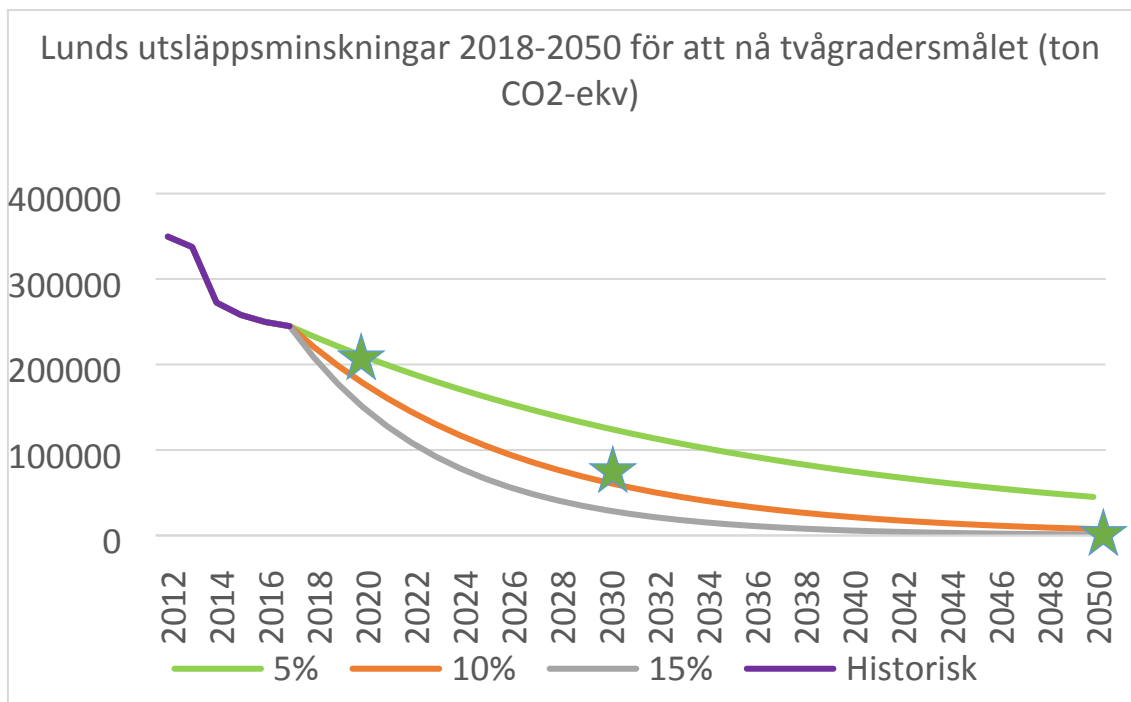
Koldioxidbudget

Under 2019 har ett medborgarförslag om att införa en koldioxidbudget behandlats. Som ett resultat av detta har kommunen tagit fram en koldioxidbudget som ska användas som ett stöd för att följa upp klimatmålet i LundaEko II, och som ett underlag till revideringen av densamma.

Majoriteten av världens länder står bakom Parisavtalet, där målsättningen är att begränsa den globala uppvärmningen till väl under två grader. Kevin Anderson, gästprofessor vid Uppsala universitet, beräknade år 2017 hur stor del av dessa utsläpp som kan göras i Sverige enligt olika fördelningsprinciper. Han och hans kollegor tog också fram en metod för hur Sveriges utsläpp kan fördelas på kommunnivå. Utsläppen som finns kvar kan fördelas olika mellan åren i en koldioxidbudget.

Lunds koldioxidbudget bygger på Kevin Andersons metod. Beroende på om de utsläpp som finns kvar fördelas enligt befolkningsmängd, betalningsförmåga, utsläpp (Polluter Pay Principle, PPP) eller görs som en kopia av Sveriges koldioxidbudget behöver utsläppen minska i olika takt. Den gröna linjen i *figur 4* klimatnödläge motsvarar den lägsta takten på utsläppsminskningar (fem procent per år) i Lund för att leva upp till Parisavtalet, och bygger på fördelningsprinciperna om befolkningsmängd respektive utsläpp. Den grå linjen i *figur 4* motsvarar den takt på utsläppsminskningar (15 procent per år) som bygger på fördelningsprinciperna om betalningsförmåga respektive Sveriges utsläpp. Stjärnorna i *figur 4* markerar klimatmålen i LundaEko II.

Genom att jämföra lutningen på den lila kurvan (utsläppen 2012-2017) med lutningen på den grå och gröna kurvan går det att bedöma om utsläppsminskningarna i Lund går tillräckligt fort. Under perioden 2012-2017 har takten varit tillräcklig, men minskningen 2015-2017 är för långsam. När data om utsläppen under 2018 blir tillgängliga behöver lutningen på den grå och den gröna kurvan uppdateras.

Figur 4: Lunds kommuns koldioxidbudget enligt Kevin Andersons metod. Se tolkning av kurvan ovan.

Globalt klimatnödläge erkänns

Under 2019 har medborgarförslag om att utlysa klimatnödläge behandlats och i december beslutade kommunstyrelsen att erkänna att ett globalt klimatnödläge råder.

Mål och resultat

Delmål LundaEko II	Bedömning
4.1 Utsläppen av växthusgaser i Lunds kommun ska minska med minst 80 procent till 2030 jämfört med 1990.	Riskerar att ej klara målet
4.2 Utsläppen av växthusgaser som uppstår vid produktion av varor och tjänster, som Lunds kommun köper, ska minska till 2020.	Osäkert
4.3 Den kommunala organisationen ska vara fossilbränslefri senast 2020.	Kommer att klara målet
4.4 Primärenergianvändningen per kvadratmeter i Lunds kommuns lokaler och bostäder ska minska med 45 procent till 2020 jämfört med 2013.	Kommer att klara målet
4.5 Den lokala produktionen av el, värme och drivmedel från förnybara källor ska öka med 700 GWh till år 2020 jämfört med 2013.	Osäkert
4.6 Till 2020 ska biogasproduktionen i kommunen öka.	Osäkert
4.7 Lunds kommun ska senast 2017 ha avvecklat sina investeringar i företag som ägnar sig åt prospektering, exploatering, utvinning eller vidareförädling av fossila energikällor.	Kommer att klara målet

Klimatanpassning

Mål: Alla som bor och verkar i Lunds kommun ska bidra till ett samhälle som är väl anpassat till pågående och förväntade klimatförändringar, och där negativa konsekvenser för människor, samhälle och miljö kan undvikas.

Hur framtidens klimat i Lund kommer att utvecklas till slutet av seklet beror mycket på hur framgångsrik begränsningen av de globala växthusgasutsläppen blir. Även om växthusgasutsläppen minskar väsentligt, så är klimatsystemet redan påverkat med tydliga effekter som följd.

Klimatanpassning innebär att vidta åtgärder för att anpassa samhället till klimatförändringarna samt minska risken för negativa konsekvenser. Enligt klimatscenarier som tagits fram av SMHI kan årsmedeltemperaturen i Skåne öka med upp emot fem grader till år 2100. Årsmedelnederbörden och antalet tillfällen med extrem nederbörd förväntas öka, liksom årsmedeltemperaturen och frekvensen av värmeböljor och torka. Översvämningar från skyfall, långvarig torka och värmebölja är exempel på händelser som redan i dag drabbar många människor världen över, även i vår närmiljö, och som är ekonomiskt kostsamma för samhället och en fara för liv och hälsa. Det finns även andra effekter av klimatförändringarna som behöver analyseras och hanteras, exempelvis påverkan på ekosystem, erosion, sjukdomsspridning, skadedjur, mikroorganismer, jordbruk med mera.

Integrering av klimatanpassning och klimatanpassningsplan

I det prioriterade området klimatanpassning finns två delmål. Dels skulle en förvaltningsövergripande klimatanpassningsplan tas fram senast 2018, dels ska klimatanpassning integreras i kommunens processer och planering i alla berörda verksamheter på rätt nivå i organisationen. Klimatanpassning är en komplex fråga och genom att integrera den i ordinarie planer och processer säkerställs att hänsyn till klimatrelaterade risker kontinuerligt beaktas i kommunens olika verksamheter. En stor utmaning i arbetet är därmed att kartlägga den breda samling av processer och planer som berörs av klimatanpassning, och identifiera eventuella brister i dessa processer.

En kommunövergripande klimatanpassningsplan behövs för att få en överblick över klimatanpassningsåtgärder samt hitta synergieffekter, identifiera brister och skapa en heltäckande bild över klimatanpassningsarbetet. Nya översiktsplanen med PM klimatanpassning samt arbetet med planer och åtgärder inom Lunds Vatten har bidragit till en ökad förståelse och pekar ut var det behövs åtgärder och djupare analys inom de primära riskerna för kommunen. Lunds kommun hamnar återkommande högt upp i externa utvärderingar/rankingar, exempelvis på plats 15 i IVL:s ranking från 2019 av Svenska kommuners klimatanpassningsarbete.

Klimatpolitiska rådets rekommendationer

Lunds Klimatpolitiska råd angav i sin rapport 2019 att kommunen har arbetat aktivt med klimatanpassningsfrågan men att en sammanhållen, strategiskt inriktad

klimateanpassningsplan saknas. Det övergripande målet i LundaEko är enligt rådet inte formulerat på ett sätt som gör det möjligt att bedöma måluppfyllnad. Rådet anger att delmålen är påbörjade men ej uppfyllda och att delmål 5:2 är svårbedömt då betydelsen av delmålet, och vad integrering egentligen innebär, inte är tydliggjort.

Rådet lämnar ett antal rekommenderade steg för vidare arbete med klimateanpassning. Bland annat betydelsen av mätbara indikatorer, behovet av tydlig och lättillgänglig information om klimateanpassning samt sammankoppling med arbetet för minskad klimatpåverkan. Eventuella målkonflikter behöver lyftas för att förtydliga hur olika förhållningssätt påverkar varandra och det genomslag anpassningsåtgärder får i det konkreta stadsutvecklingsarbetet, inte minst gällande behoven av grönska i tätbebyggda områden.

Mål och resultat

Delmål	Bedömning
5.1 Lunds kommun ska ta fram en klimateanpassningsplan som hanterar förvaltningsövergripande klimateanpassningsfrågor senast 2018.	Riskerar att ej klara målet
5.2 Klimateanpassning ska integreras i kommunens processer och planering i alla berörda verksamheter.	Osäkert

Hållbar stadsutveckling

Mål: Lunds kommun ska utveckla och underhålla hållbara stads- och tätortsmiljöer med människan i centrum.

De senaste tio åren har Lunds kommun vuxit med cirka 14 000 invånare. Under samma period har runt 6 000 bostäder byggts i kommunen. Kommunens befolkning väntas fortsätta öka. Målet i översiktsplanen (ÖP 2018) är att möjliggöra 1 200 nya bostäder per år för att möta bostadsbehovet, vilket innebär 26 000 nya bostäder fram till 2040. Fler bostäder ska byggas genom förtätning av staden än genom exploatering av jordbruksmark. I översiktsplanen anges också att Lund ska bli en grönare kommun där de gröna och blå strukturerna utvecklas för att möta förväntade klimatförändringar och samtidigt öka de rekreativa värdena och den biologiska mångfalden. Tätorterna ska i första hand växa genom förtätning i kollektivtrafiknära lägen.

I ett kortare planeringsperspektiv finns Utbyggnads- och boendestrategin som anger prioriteringar och ambitioner för Lunds utbyggnadsplaner fram till år 2025. I dokumentet finns tre huvudsakliga strategier för planeringen:

- Förtäta längs högklassiga kollektivtrafiklägen och på redan ianspråktagen mark.
- Fokusera utbyggnad och planering till högklassiga kollektivtrafiklägen och på orternas och stadsdelarnas attraktivitet genom förtätning och vitalisering av centrummiljöer.
- Bygg färdigt de områden som redan påbörjats och begränsa antal projekt.

Exploatering av jordbruksmark

Den bördigaste åkermarken i Sverige finns främst i de västra delarna av Skåne. Enligt Jordbruksverket exploaterades totalt 670 hektar jordbruksmark i Skåne under 2011-2015 genom bebyggelse, vägar och övrig exploatering. I Lunds kommun exploaterades under samma period 41 hektar.

Trots fokus på förtätning i både översiktsplanen och i Utbyggnads- och boendestrategin, är det svårt att undvika att ny bebyggelse sker på högvärdig åkermark om kommunen ska växa i den takt som planeras. I Översiktsplan 2018 visas på förtätning av bostäder och service, och att lokalisering av verksamheter och industri i stället sker i större utsträckning på det som i dag är jordbruksmark

Delmålet i LundaEko II som rör att kommunen ska vara restriktiv mot exploatering av brukningsvärd jordbruksmark bedöms därför som svårt att uppnå. Arealen exploaterad jordbruksmark klass 8-10 var under de senaste fem åren 26 hektar varav 7 hektar under 2019.

Buller och strålning

Enligt bullerkartläggningen som gjordes av Lunds kommun under 2016 exponeras cirka 20 000 personer från vägtrafiken och cirka 6 000 från tågtrafik för ljudnivåer 55 dBA eller högre. Det pågår arbete med att minska antalet människor som utsätts för buller i

kommunens åtgärdsprogram mot buller 2019-2023. Bland annat ska fastighetsägare erbjudas bidrag för bulleråtgärder. Antalet beviljade bidrag är relativt få och takten bör öka för att fler personer ska få bättre ljudmiljö. Kommunen har inga möjligheter att ställa högre krav än nationella regelverk när det gäller buller. Det är därför viktigt att i stadsplaneringen beakta bullerproblematik vid beslut om och planering av förtätning och placering av ny bebyggelse och verksamheter.

För att minska UV-strålningen genomför kommunen olika riktade åtgärder. Barn- och skolnämnden har inventerat solskydd på förskole- och skolgårdar och har upprättat en handlingsplan. Miljönämnden bedömer exponering av skadlig strålning från bland annat radon och kraftledningarna vid samtliga bygglov, förhandsbesked och detaljplaner som remitteras till dem. Nämnden informerar även fastighetsägare om behovet att mäta radon i bostäder samt förelägger om mätning och åtgärder i vissa fall.

Utvecklingsprojekt och samverkan

Lunds kommun har allt fler samverkansprojekt inom den egna organisationen och med externa aktörer som bidrar till måluppfyllelse av målområdet Hållbar stadsutveckling.

Spjutspetsprojekt och nya metoder för hållbar stadsutveckling testas både i nybyggnadsprojekt som exempelvis på Brunnsberg och i stadsomvandling och renovering som i Västerbro och Linero.

En förvaltningsövergripande projektgrupp i samverkan med fastighetsägarna inom stadsdelen Västerbro har tagit fram Västerbroprogrammet, som antogs under 2019. Programmet har utgått från City Lab Actions metodik för hållbarhetscertifiering av stadsdelar. Planen för Västerbro nominerades till Planpriset 2019.

Cityfied är ett EU-finansierat projekt som avslutades 2019. I projektet testade lösningar för att energieffektivisera och renovera befintliga stadsdelar så att de möter samma energikrav som gäller för nya bostäder. Den svenska delen av projektet, där delar av Linero står modell för satsningen, gick ut på att visa hur man på ett hållbart och varsamt sätt renoverar ett miljonprogramsområde. I Lund samarbetade LKF, Kraftringen, IVL Svenska Miljöinstitutet och Lunds kommun.

Lunds kommun ingår också i ett svenskt-danskt EU-samarbete som syftar till att utveckla arbetet med belysning. Inom projektet *Lighting Metropolis* utvecklas och testas energieffektiva och innovativa belysningslösningar. Som metod används Living Labs för att använda belysning för attraktiva och hållbara bostadsområden.

Future by Lund är en innovationsplattform som verkar för smarta och hållbara lösningar för växande städer, byar och de människor som bor där. En grundläggande tanke är att kommuner inte kan lösa alla utmaningar, utan de som bor och verkar i staden och byn spelar en avgörande roll för hur den fungerar. Future by Lund består därför av Lunds kommun och partners från universitet, organisationer och näringsliv. Ett av projekten som drivs inom ramen för Future by Lund är *Smarta offentliga miljöer* som undersöker hur uppkopplade saker (Internet of Things) kan förbättra medborgarnas vardag.

Lunds kommun deltar också i Interregprojektet *Smart Cities Accelerator* där kommuner och universitet samverkar med energibolag i regionen. I projektet testas nya metoder för optimering av fjärrvärme, energieffektivisering i kommunala fastigheter samt förutsättningar för att stimulera och skapa energigemenskaper. En mobil utställning med pedagogiska experiment för skolor ingår också i projektet.

Mål och resultat

Delmål	Bedömning
6.1 Lunds kommun ska testa spjutspetsprojekt, nya metoder och tvärdisciplinärt samarbete i syfte att skapa en hållbar stadsutveckling.	Kommer att klara målet
6.2 Lunds kommun ska främja positiva ekonomiska, sociala och miljömässiga kopplingar mellan stadsområden, stadsnära områden och landsbygdsområden.	Kommer att klara målet
6.3 Kommunen ska vara restriktiv mot annan markanvändning på brukningsvärd jordbruksmark än för jordbruksändamål. Den bästa åkermarken, klass 8-10, undantas så långt möjligt från exploatering. Lunds kommun ska i framtida bebyggelseplanering först och främst utgå från att växa genom förtätning av befintligt bebyggd mark eller befintliga hårdgjorda ytor.	Riskerar att ej klara målet
6.4 Lunds kommun ska arbeta förebyggande för att minska antalet kommuninvånare som utsätts för hälsoskadligt buller vid boende, förskolor, skol- och rekreativmiljöer	Osäkert
6.5 Lunds kommun ska sträva efter att begränsa exponeringen för skadlig strålning så att människors hälsa och den biologiska mångfalden inte påverkas negativt.	Osäkert
6.6 Den fysiska planeringen ska möjliggöra och uppmuntra en klimatsmart livsstil, vardag och vistelse för medborgare, besökare och verksamheter i Lunds kommun.	Kommer att klara målet

Hållbara resor och transporter LundaMaTs

LundaMaTs är ett av Lunds kommuns styrdokument för miljöarbetet. LundaMaTs fokusområden är starkt kopplade till samhällsbyggande och användandet av transportsystemet. Utifrån det mänskliga perspektivet och social hållbarhet är målsättningen ett ökat hållbart resande, vilket speglas i den kommunala planeringen av exempelvis Brunnsberg och Västerbro.

Under 2019 blev spårvägen klar och i december 2020 planeras trafikstart. Gång- och cykelbanor, körbanor, torgmiljöer och hållplatser har öppnats för allmänheten. Byggtiden har påverkat människors resvanor och biltrafiken har minskat 13 procent jämfört med 2016.

Flera gång- och cykelvägar har byggts, exempelvis det nordsydliga stråket i stadskärnan. Cykeltrafikarbetet, 182 000 kilometer/dygn, ligger stabilt. Befolkningen ökar snabbare än cykeltrafikarbetet vilket ger en minskning med 1 procent per invånare.

Stadsbusslinje 1 och 5 har delvis nya körvägar och vägnätet och hållplatser har anpassats. Stadsbussresandet minskade med tre procent men det totala resandet med tåg och buss har ökat med 15 procent sedan 2011.

Event, kampanjer och påverkansåtgärder har genomförts för att öka det hållbara resandet. Trafikantveckan, Cykeldagen och Cykelvänlig arbetsplats är några exempel.

Digitala tjänster ger nya möjligheter att resa och att styra resandet. Kommunen deltar i utvecklingsprojekt om *Mobilitet som tjänst* och *Framtidens Intelligent Mobility*.

Lund tilldelades SHIFT-priset 2019 som Sveriges bästa kommun för hållbara transporter. Mellan 2013 till 2018 har andelen hållbar regional pendling till och från kommunen ökat från 45 till 52 procent. För resor inom Lunds kommun är andelen 69 procent, och inom Lunds stad 78 procent.

Allt fler människor reser hållbart, men inte i den utsträckning som behövs för att nå klimatmålet 2030. 2017 nåddes en minskning med 10 procent av utsläppen från resande jämfört med basåret. Kommunen är starkt beroende av omvärlden, av samhällsutvecklingen som andra aktörer står för och att människor är villiga att förändra sitt sätt att resa.

Mål och resultat

LundaMaTs mål	Bedömning
Utsläppen av koldioxiden från trafiken i kommunen ska minska per invånare med 2,5 % per år.	Kommer att klara målet
Av alla resor inom Lunds kommun ska 70 % ske med kollektivtrafik, gång och cykel år 2020, och 75 % år 2030.	Kommer att klara målet
Av alla resor till och från Lunds kommun ska 45 % ske med kollektivtrafik, gång och cykel år 2020, och 50 % år 2030.	Kommer att klara målet
Gångtrafiken per invånare ska årligen öka.	Kommer att klara målet
Cykeltrafiken per invånare ska öka med 1 % per år.	Riskerar att ej klara målet
Kollektivtrafikresandet per invånare ska öka med 3,5 % per år.	Osäkert
Motorfordonstrafiken per invånare, på det statliga och kommunala vägnätet, skall årligen minska.	Osäkert
Motorfordonstrafiken per invånare på det kommunala vägnätet, skall minska med 1 % per år.	Kommer att klara målet
Den fysiska tillgängligheten för funktionshindrade, barn och äldre ska årligen öka.	Kommer att klara målet
Andelen människor som upplever att trafikmiljön är trygg ska årligen öka.	Osäkert
Antalet svårt skadade och dödade i trafiken ska minska med 25 % till 2020 och 50 % 2030.	Kommer att klara målet
Till år 2030 ska samtliga fastigheter utsatta för ljudnivåer över 54 dBA ha erbjudits bidrag.	Riskerar att ej klara målet
Andelen invånare i Lunds kommun som uppger att de påverkats av LundaMaTs ska öka.	Går ej att bedöma

Biologisk mångfald och ekosystemtjänster

Mål: Skydda och utveckla kommunens natur och grönområden på ett sätt som främjar biologisk mångfald och ekosystemtjänster samt skapa en god tillgänglighet och förutsättningar för rekreation, friluftsliv och natur- och kulturupplevelser.

Utan en fungerande natur äventyras vår matförsörjning och vår ekonomi. Enligt IPBES, FN:s vetenskapliga expertpanel för biologisk mångfald, befinner sig jorden i den sjätte massutrotningen med en miljon arter som riskerar att försvinna de kommande decennierna.

Exploateringstrycket i Lunds kommun och i stora delar av det skånska landskapet är högt, vilket medför en hård konkurrens om marken. Samtidigt har Skåne flest rödlistade arter i Sverige. Det råder också brist på grönblå infrastruktur som möjliggör för arter att röra sig fritt i landskapet. Dessutom väntas extrema klimathändelser bli allt vanligare och få märkbara konsekvenser i våra gröna miljöer.

Länsstyrelsen Skåne bedömer att det nationella miljökvalitetsmålet "Ett rikt växt- och djurliv" inte kommer att nås till 2020. Det behövs utökade resurser till skydd och förvaltning av viktiga livsmiljöer samt hantering av främmande invasiva arter. Alla verksamheter som påverkar biologisk mångfald negativt, myndigheter, jordbruks-, skogs- och fiskenäringarna, måste ta ansvar.

Lunds kommun arbetar brett med biologisk mångfald och ekosystemtjänster vilket utgör en viktig del i att uppnå flera mål och delmål i LundaEko II. Lund måste ta den bekymmersamma situationen för den biologiska mångfalden i kommunen på stort allvar. Samtidigt är det viktigt att lyfta fram de framgångar och goda exempel på ett framsynt naturvårdsarbete som genomförs i kommunen. Exempelvis visar medborgarundersökningar att Lunds invånare generellt är nöjda med utbud och skötsel av parker och gröna miljöer i kommunen. Mätningen omfattar dock endast vuxna och äldre ungdomar.

Andelen invånare i Lund som har närhet till en park har ökat med fyra procent sedan förra året. I dag har drygt 86 procent av invånarna i Lunds kommuns tätorter tillgång till en park som är minst en hektar stor inom ett avstånd på 300 meter. En stor utmaning för kommunen är att tätorterna i Lund fortsätter att växa och nya områden exploateras vilket gör att vi hela tiden blir fler som ska samsas om de gröna miljöerna.

Grönprogrammet är en av Lunds kommuns styrdokument för miljöarbetet och i januari 2020 godkändes ett nytt program av kommunfullmäktige.

Intresset för friluftsliv är högt i kommunen och en strategi för friluftslivet inom kommuner håller på att tas fram.

I den nya översiktsplanen ska framförallt de gröna kvaliteterna beaktas och inte kvantitet av gröna områden. Detta utgör en stor utmaning eftersom ett framgångsrikt arbete behöver både kvalitet och kvantitet.

Exploateringstrycket i Lund är högt och arbetet inom detta prioriterade område behöver

förstärkas ytterligare för att skydda livsmiljöer och ekosystemtjänster. Nya metoder behöver utvecklas för att bevara kommunens arter i livskraftiga populationer, liksom metoder för att mäta och utvärdera den biologiska mångfalden och för att bedöma delmålen i LundaEko II.

Stora utmaningar måste adresseras av den kommunala organisationen för att nå LundaEko II målen, de nationella miljökvalitetsmålen och Agenda 2030. Kommunen har inte full rådighet vilket innebär att kommunen i större omfattning behöver samarbeta med externa aktörer.

Mål och resultat

Delmål LundaEko II	Bedömning
7.1 Lunds kommun ska tillgodose alla kommuninvånarnas behov av och rätt till gröna miljöer.	Osäkert
7.2 Lunds kommun ska skydda, sköta och utveckla ekosystemtjänster i tätortsmiljö och på landsbygden.	Osäkert
7.3 Lunds kommun ska verka för att fler lämpliga naturområden ska få skydd i form av naturreservat, biotopskydd eller motsvarande.	Kommer att klara målet
7.4 Lunds kommun ska skydda, bevara och utveckla grön infrastruktur och spridning av olika arter i syfte att stärka den biologiska mångfalden i stadsmiljö och på landsbygd. Lunds kommun ska motverka spridning av invasiva arter.	Osäkert
7.5 Lunds kommun ska verka för att täktverksamhet inte etableras eller utvidgas inom kommunen om det hotar de områden som utpekats som värdefull natur i Lunds kommuns grönstruktur- och naturvårdsprogram eller i Länsstyrelsens naturvårdsprogram.	Osäkert

Friskt vatten och frisk luft

Mål: Värna Lundabornas hälsa och miljön genom att minimera skadliga utsläpp till luft och vatten samt säkra en långsiktigt hållbar och trygg dricksvattenförsörjning.

Vatten är en grundförutsättning för allt liv på jorden, och tillgången till rent vatten är avgörande för en hållbar utveckling.

Enligt länsstyrelsen har en rad vattenanknutna livsmiljöer och arter förstörts eller skadats på grund av exploatering, rensningar, vattenuttag och bekämpningsmedel i Skåne. Skydd av sjöar och vattendrag har inte prioriterats i tillräckligt hög grad och bekämpningsmedelsrester och andra skadliga substanser förgiftar grundvattnet vilket medför att det nationella miljökvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag inte kommer att nås till 2020.

En tjänst som vattensamordnare inrättades i Lunds kommun under 2019. Målet är att en vattensamordnare bidrar till att intensifiera arbetet med att skapa dagvattenanläggningar och till en bättre samordning av vattenfrågorna.

De vattenrelaterade delmålen i LundaEko II är till stor del kopplade till det samlade arbete som pågår inom ramen för Lunds vatten, där kommunen, VA SYD (huvudman för dricksvattenförsörjningen), Sydvatten (dricksvattenproducent) samt Höjeås och Kävlingeåns vattenråd tar ett helhetsgrepp kring vattenfrågorna. Arbetet har resulterat i fem planer antagna av kommunfullmäktige: VA-utbyggnadsplan, Vattenförsörjningsplan, Sjö- och vattendragsplan, samt Dagvattenplan och Översvämningssplan som antogs under 2018.

Sjöar och vattendrag

Lunds kommun står liksom övriga Skåne inför stora utmaningar i olika vattenfrågor. Enligt EU:s ramdirektiv för vatten ska alla ytvatten (sjöar och vattendrag) uppnå god kemisk och ekologisk status och grundvattenförekomsterna ska uppnå god kemisk och kvantitativ status till mållåret 2027. Inga ytvatten i Lunds kommun har idag god ekologisk eller kemisk status. LundaEkos delmål om att nå detta 2020 kommer inte att uppfyllas och till största sannolikhet inte heller till år 2027. De största föroreningskällorna i både Höje å och Kävlingeåns avrinningsområde är kväve och fosfor från jordbruket, bekämpningsmedelsrester, reningsverk, enskilda avlopp och dagvatten.

Grundvatten

I Vatteninformationssystem Sverige (VISS) har det börjat genomföras bedömningar inom förvaltningscykel 3 (2017-2021) av grundvatten. Dessa bedömningar är ännu inte beslutade, men för Lunds del bedöms det som en risk att den kemiska statusen i 16 av de 17 angivna objekten inte uppnår målet om god kemisk status till 2027. Vid provtagning har olika miljöskadliga ämnen i för höga halter hittats som exempelvis

nitrat, PFAS, bekämpningsmedelsrester, tungmetaller och olika skadliga organiska föreningar. Avseende kvantitativ status är de flesta objekten i Lund ännu ej bedömda och de två som har bedömts riskerar att inte nå målet om god status 2027. Lunds kommun genomför egna mätningar av grundvatten inom ramen för grundvattenkontrollprogrammet, och förhoppningsvis kommer kommunen inom kort kunna dra slutsatser från detta.

För att trygga tillräckligt med god kvalitet av vatten krävs skydd av de områden som håller dessa resurser. Andelen av Lunds yt- och grundvattenförekomster som har ett långsiktigt skydd är relativt lågt. Av de totalt 11 ytvattenförekomster som är registrerade i VISS är endast ett ytvatten skyddat (Vombsjön), och av 17 grundvattenobjekt är sex skyddade för dricksvattenförsörjning. Den framtida utformningen av vattenskyddsområdet för Vombsjön är under utveckling. Hösten 2018 inleddes projektet *Fokus Vombsjön*, ett samarbete mellan Kävlingeåns vattenråd och Sydsvatten, för att aktörer i området kring Vombsjön tillsammans ska arbeta för en bättre vattenkvalitet i sjön. Vombsjön har använts som vattentäkt sedan 1948. Malmö, Burlöv, Svedala, Staffanstorp, Vellinge och delar av Lunds och Eslövs kommuner får sitt dricksvatten från Vombsjön via Vombverket.

Förutom vatten från Vombsjön får lundaborna sitt dricksvatten från sjön Bolmen i Småland, och byn Skatteberga får vatten från egen vattentäkt. Enligt kommunens vattenförsörjningsplan har det inte gjorts någon utredning specifikt för Lund avseende eventuella klimatrelaterade effekter i framtiden. I Sydsvattens rapport "Skånes dricksvattenförsörjning i ett förändrat klimat" anges att det i framtiden inte kan uteslutas att dricksvattenresurserna kan behöva omfördelas inom regionen eller nya täkter tas i bruk. Det kommer att kräva omfattande utredningar och stora investeringar.

Vattenråden

Under åren har både Höje å- och Kävlingeåns vattenråd fått stor utdelning från ansökningar om statliga medel för natur- och vattenvård. Detta säkrar ett fortsatt högt tempo i åtgärdsarbetet de kommande åren. Under 2019 har det också skett reduktionsfiske i Häckebergasjön, vilket har lett till bättre vattenkvalitet i sjön. Ett större antal våtmarker har också anlagts, bland annat en närmare två hektar stor damm vid Stångby med en fördröjningskapacitet på 11 000 kubikmeter vatten.

Frisk Luft

Luftkvaliteten i Sverige är bättre än på många andra håll i världen, mycket tack vare långvarigt åtgärdsarbete inom olika sektorer. Det finns dock mycket kvar att göra innan luften är så pass hälsosam att inga barn och känsliga personer påverkas negativt. Luftkvaliteten har förbättrats de senaste 30 åren men orsakar ändå skador på växter, kulturföremål och människors hälsa. För att nå målet behöver utsläppen minska från vägtrafik, sjöfart, energiproduktion, industri samt hushållens vedeldning och användning av lösningsmedel

Det uppskattas att ungefär 8 000 personer årligen dör i Sverige till följd av luftföroreningarna, vilket för Lunds del motsvarar nästan hundra personer.

Lunds kommun följer de regionala målen för halterna av luftföroreningar som kväveoxider, partiklar och marknära ozon. Enligt dessa miljökvalitetsnormer ska

luftföroreningarna inte överskrida halter som kan skada människors hälsa genom att öka risken för cancer eller luftvägsrelaterade sjukdomar. Dessutom ska de inte skada växter eller djur eller ge påverkan på kulturföremål.

Kommunen genomför luftkvalitetsövervakning vid två mätstationer, där ett antal olika luftföroreningar mäts. Utfallet av dessa mätningar ser olika ut för olika föroreningar. Den sammanvägda bedömningen är att det är osäkert om delmålet nås, men nivåerna har överlag sjunkit och utvecklingen går åt rätt håll. Det sker arbete inom kommunen som bidrar till en positiv utveckling som exempelvis framtagandet av en handlingsplan för en fossilbränslefri kommun. I den nya energiplanen som färdigställdes 2019 finns även en åtgärd om att göra en utredning om geografisk utvidgning av befintlig miljözon eller införande av nya, tuffare miljözoner som kan bidra till förbättrad luftkvalitet.

Mål och resultat

Delmål LundaEko II	Bedömning
8.1 Ytvattenförekomster i Lunds kommun ska ha ekologisk status/potential och god kemisk status enligt beslutade miljökvalitetsnormer och tidpunkter.	Riskerar att ej klara målet
8.2 Grundvatten i Lunds kommun ska ha god kemisk och kvantitativ status enligt beslutade miljökvalitetsnormer och tidpunkter.	Riskerar att ej klara målet
8.3 Senast år 2020 ska Lunds kommuns yt- och grundvattenförekomster, med betydelse för nuvarande och framtida dricksvattenförsörjning, ha ett långsiktigt skydd och översyn av befintliga skyddsområden ska göras.	Osäkert
8.4 De regionala målen för halterna av partiklar (PM 10 och PM 2,5) , bensen, kvävedioxid och marknära ozon ska inte överskridas.	Osäkert

Miljöframsteg

Lund först i Sverige med biokol på fotbollsplan

Lund stärker sina naturgräsplaner och blev 2019 först i Sverige med att anlägga en fotbollsplan med biokol. Fördelarna med att blanda biokol i jorden till fotbollsplaner är många. Det bidrar dels till att säsongen för spel på gräsplan kan förlängas, dels har det flera miljö- och klimatfördelar. Bland annat då biokol binder kol. Om försöket lyckas så skulle fler naturgräsplaner kunna användas istället för konstgräsplaner av plast.

Ökat återbruk när Lund får en egen fritidsbank

Hösten 2019 invigdes Lunds fritidsbank, vilket fungerar som ett bibliotek fast med sport- och fritidsprylar. Fritidsbanken samlar in saker från privatpersoner som inte längre används och lånar ut dem gratis i upp till 14 dagar. Tanken är att enkelt kunna prova på olika aktiviteter utan att det kostar något, samtidigt som begagnad utrustning får nytt liv.

Världens största lågtempererade fjärrvärmenät invigs

I september invigdes det som ska bli världens största lågtempererade fjärrvärmenät på Brunnsnäs. Restvärme från forskningsanläggningarna ESS och Max IV används för att värma byggnader på Brunnsnäs. På så sätt kan man minska resursförbrukningen och ta tillvara på spillvärme som annars skulle kylts bort. Arbetet sker inom ramen för ett EU-finansierat projekt, *COOL DH*.

Rekordstort ungdomsting med fokus på hållbar utveckling och de globala målen

Lunds 60:e ungdomsting genomfördes under våren på Sparbanken Skåne Arena. Temat för dagen var hållbarhet med utgångspunkt i Agenda 2030 där cirka 400 ungdomar deltog. Ungdomstinget organiseras av unga själva, med stöd av ungdomspolitiken i Lund som jobbar för ungas möjligheter till inflytande.

Lundafastigheter passerade milstolpe i producerad solel

Lundafastigheter solcellsanläggningar producerade cirka 750 MWh under 2019, vilket motsvarar energianvändningen i cirka 50 eluppvärmda villor. Den 14 maj passerade Lundafastigheter den historiska milstolpen att ha producerat 2 000 MWh ren solel sedan den första anläggningen togs i drift 2013.

Mindre gräsklippning för att gynna pollinerande insekter

Markentreprenad och Lundafastigheter gjorde ett inledande försök med att sluta klippa vissa gräsytor för att gynna pollinerande insekter. Försöket väntas utvecklas och skalas upp under 2020, med fler ytor, insådd av fröer och samarbete med Naturskolan för en koppling till pedagogiken.

Elis – Sveriges kanske mest hållbara sopbil?

Lunds Renhållningsverk (LRV) har under lång tid satsat på fossilfria tömningsfordon som drivs av biogas och biodiesel. Under 2019 tog LRV satsningen ett steg längre och

införskaffade ett eldrivet tömningsfordon som är byggt av ett återanvänt lastbilschassi. Lösningen blev både ekonomisk och smart utifrån ett miljöperspektiv - men uppfyller också kraven på en god arbetsmiljö för Lunds renhållningsverks personal.

Klimatpolitiska rådets första rapport

Efter bildandet av Sveriges första lokala klimatpolitiska råd i Lund 2018, var det under 2019 dags för rådet att släppa sin första rapport som ska hjälpa kommunen att nå klimatmålen. Rapporten konstaterade att arbetet fortlöper väl och det gjorts stora framsteg inom framför allt energiområdet. Men det finns stora utmaningar inom transport, jordbruk och konsumtion där kommunen behöver utveckla samarbetet med andra lokala samhällsaktörer för att nå de långsiktiga målen.

Start för projektet Klimatneutrala Lund 2030

I september startade det nya projektet *Klimatneutrala Lund 2030*. Projektet bygger på samarbete mellan Lunds kommun, forskningsinstitutioner, designbolag och ideella aktörer. I projektet ska nya arbetssätt testas för att ta fram idéer på hur utmaningar som orsakar höga utsläpp i kommunen kan tacklas, med särskilt fokus på utmaningar inom mobilitet, energi och cirkulär ekonomi. Projektet är delfinansierat av det strategiska innovationsprogrammet Viable Cities.

Utmärkelser till Lund under året

För fjärde året i rad blev Lund etta i SHIFT, Trivectors årliga kommunrankning över vilken kommun i Sverige som är bäst på hållbara transporter.

Lund kammade också hem förstaplatsen i Ekomatsligan och var därmed den kommunen i Sverige med högst andel ekologiska livsmedelsinköp. Lund blev även årets bästa svekologiska kommun, med högst andelen svenskproducerade ekologiska livsmedel. Dessutom vann Byskolan i Lund priset för Årets Hållbara offentliga restaurang.

Lund hamnade även på plats två i Aktuell Hållbarhets rankning av landets bästa miljökommuner 2019.

Lundaborna är bäst i Skåne på hållbart resande

Lundaborna är enligt Region Skånes resvaneundersökning, som görs vart femte år, bäst i Skåne på hållbart resande. Bland annat är Lund den kommun där invånarna cyklar mest, även om man räknar bort studenternas resor.

Lundaborna har också minskat sitt bilresande med 5 procent från 2013 enligt samma undersökning, samtidigt som kollektivtrafikresandet ökat med både buss och tåg.

Engagerad lärare och målmedveten upphandlare fick miljöbragden

Förskoleläraren Annica Cederberg fick miljöbragden för sitt stora engagemang i hållbarhetsarbetet inom förskolor och skolor i Veberöd. Upphandlare Marie Anzelius belönades för att hon med engagemang och stor kunskap har arbetat målmedvetet med upphandling av livsmedel och tagit hållbarhetsbegreppet till en ny nivå.